

Довідка щодо характеристики основних
показників судової статистики, вивчення та
узагальнення судової практики
господарського суду Івано-Франківської
області за I півріччя 2017 року

Зміст

1. Узагальнений статистично-факторний аналіз показників судової статистики.	3
2. Причини та підстави повернення позовних заяв	7
3. Дослідження судової практики розгляду справ за основними категоріями.	
3.1. Розгляд справ, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань.	10
3.2. Розгляд справ у спорах, пов'язаних з укладенням, зміною, розірванням та визнанням угод недійсними.	20
3.3. Розгляд справ у спорах, пов'язаних із захистом права власності та інших речових прав	24
3.4. Розгляд справ у спорах про корпоративне управління та реалізацію корпоративних прав	26
3.5. Розгляд справ у спорах, пов'язаних із земельними відносинами.....	27
3.6. Розгляд справ у спорах, пов'язаних із застосуванням антимонопольного законодавства.....	29
3.7. Перелік і характеристика категорій та видів інших спорів, що враховані в статистичній звітності	30
4. Дослідження судової практики розгляду заяв та скарг, поданих в порядку ГПК України:	
4.1. Заяв про вжиття запобіжних заходів, забезпечення позову	31
4.2. Окремих ухвал, надсилання повідомлень та інформації	32
4.3. Заяв про відстрочку або розстрочку виконання рішення, зміну способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови	36
4.4. Скарг на дії органів Державної виконавчої служби України	37
5. Аналіз сплати судового збору (відстрочення та розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати).....	38
6. Наявність у суді неоднакової судової практики розгляду спорів однієї категорії та вжиття заходів для їх усунення.....	40
7. Наявність проблем, що виникають у практиці перегляду судових рішень та пропозиції їх вирішення.	41

Довідка щодо характеристики основних показників судової статистики, вивчення та узагальнення судової практики господарського суду Івано-Франківської області за I півріччя 2017 року

1. Узагальнений статистично-факторний аналіз показників судової статистики.

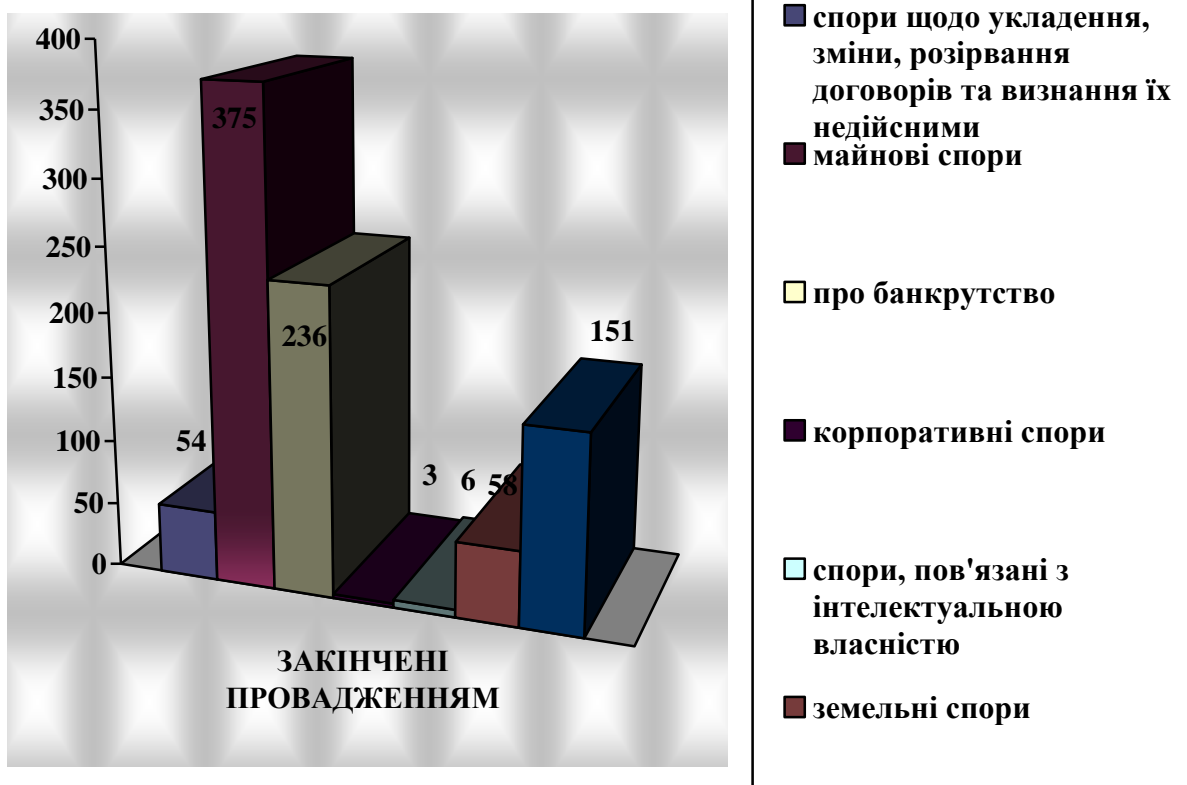
Протягом I півріччя 2017 року господарським судом Івано-Франківської області розглянуто 883 справи та заяви (протягом I півріччя 2016 року розглянуто – 852 справи та заяви).

Із цієї загальної кількості справ розглянуто 375 справ та заяв із спорів майнового характеру (протягом I півріччя 2016 року - 398).

Решту розглянутих судом 508 справ становлять спори немайнового характеру, з яких:

- 54 справи та заяви зі спорів про укладання, зміну, розірвання договорів та визнання їх недійсними;
- 236 справ та заяв про визнання боржника банкрутом;
- 3 справи та заяви, зі спорів, що виникають з корпоративних відносин;
- 6 справ та заяв, пов'язаних із захистом права на об'єкт інтелектуальної власності;
- 58 справ та заяв, зі справ, що виникають із земельних відносин;
- 151 справа та заяви, які не відносяться до перелічених категорій і у статистичному звіті зазначаються як "інші спори".

КІЛЬКІСТЬ СПРАВ ТА ЗАЯВ ЗАКІНЧЕНИХ ПРОВАДЖЕННЯМ

Щодо розгляду справ, пов'язаних з надходженням коштів до державного бюджету та позабюджетних фондів, повідомляємо наступне.

Кількість розглянутих справ зазначеної категорії протягом звітного періоду становить 88, з яких:

- за позовами Державної податкової адміністрації України та її територіальних органів – 4 справи (за I півріччя 2016 року – 5 справ);
- за позовами прокурорів та їх заступників – 20 справ (за I півріччя 2016 року – 10 справ);
- за позовами Пенсійного фонду України або його територіальних відділень – 13 справ (I півріччя 2016 року – 8 справ);
- за позовами Антимонопольного комітету України або його територіальних органів – 4 справи (I півріччя 2016 року – 1 справа).

Загальна сума стягнутих судом коштів становить 28 217 807 грн (з них санкцій 560 253 грн).

Порівняльна характеристика стану здійснення судочинства у звітному періоді щодо попереднього свідчить про наступне.

До господарського суду Івано-Франківської області протягом I півріччя 2017 року надійшло на розгляд 1002 заяви, що на 11 або 1,1 % більше, ніж у I півріччі 2016 року (991), з яких 851 прийнято до розгляду, що на 4 заяви менше, ніж в аналогічному періоді минулого року (856).

Загальна кількість позовних заяв, що надійшли на розгляд до суду (за окремими категоріями спорів), характеризується наступними показниками:

- зі спорів про укладення, зміну, розірвання договорів та визнання їх недійсними:

в I півріччі 2017 року - 64 заяви, що на 16,4 % більше ніж у I півріччі 2016 року (55);

- з майнових спорів про виконання господарських договорів та з інших підстав:

в I півріччі 2017 року - 389 заяв, що на 13,9 % менше ніж у I півріччі 2016 року (452);

- справи про банкрутство:

в I півріччі 2017 року - 278 заяв, що на 21,5 % менше ніж у I півріччі 2016 року (354);

- спори між господарським товариством та його учасником, що виникають з корпоративних відносин:

в I півріччі 2017 року - 6 заяв, що на 25 % менше ніж у I півріччі 2016 року (8);

- зі спорів, пов'язаних із захистом права на об'єкти інтелектуальної власності,:

в I півріччі 2017 року - 5 заяв, що в 5 разів більше ніж у I півріччі 2016 року (1);

- спори, що виникають із земельних відносин,:

в I півріччі 2017 року - 75 заяв, що на 74,4 % більше ніж у I півріччі 2016 року (43);

- спори, що виникають з інших недоговірних відносин (не враховані в рядках 1-6):

в I півріччі 2017 року – 185 заяв, що на 137,2 % більше ніж у I півріччі 2016 року (78).

Кількість повернутих судом заяв складає:

- у I півріччі 2017 року – 85 заяв або 8,5 % від загальної кількості заяв, що надійшли до суду;
- у I півріччі 2016 року – 76 заяв або 7,7 % від загальної кількості заяв, що надійшли до суду, і це на 11,8 % менше ніж у звітному періоді 2017 року.

Кількість заяв, у прийнятті яких відмовлено або передано за підсудністю, складає:

- у I півріччі 2017 року – 31 заява або 3,1 % від загальної кількості заяв, що надійшли до суду;
- у I півріччі 2016 року – 21 заява або 2,1 % від загальної кількості заяв, що надійшли до суду, і це на 47,6 % менше ніж у звітному періоді 2017 року.

Кількість закінчених провадженням справ становить:

- у I півріччі 2017 року – 883 справи;
- у I півріччі 2016 року – 852 справи, що на 31 справу або 3,6 % менше ніж у I півріччі 2017 року.

Кількість розглянутих справ та заяв (за окремими категоріями) характеризується наступними показниками:

- зі спорів про укладення, зміну, розірвання договорів та визнання їх недійсними:
 - у I півріччі 2017 року – 54 справи та заяви, що на 38,5 % більше ніж у I півріччі 2016 року (39);
- з майнових спорів про виконання господарських договорів та з інших підстав:
 - у I півріччі 2017 року – 375 справ та заяв, що на 5,8 % менше ніж у I півріччі 2016 року (398);
- справи про банкрутство:
 - у I півріччі 2017 року – 236 справ та заяв, що на 23,9 % менше ніж у I півріччі 2016 року (310);
- спори між господарським товариством та його учасником, що виникають з корпоративних відносин,:
 - у I півріччі 2017 року – 3 справи та заяви, що на 62,5 % менше ніж у I півріччі 2016 року (8);
- зі спорів, пов'язаних із захистом права на об'єкти інтелектуальної власності,:
 - у I півріччі 2017 року - 6 заяв, у I півріччі 2016 року - 0 заяв;
- спори, що виникають із земельних відносин,:
 - у I півріччі 2017 року - 58 справ та заяв, що на 34,9 % більше ніж у I півріччі 2016 року (43);
- спори, що виникають з інших недоговорних відносин (не враховані в рядках 1-6),:
 - у I півріччі 2017 року – 151 справа та заява, що на 176,9 % більше ніж у I півріччі 2016 року (54).

Із загальної кількості закінчених провадженням справ:

- прийнято рішення:
 - у I півріччі 2017 року – 480 справ, що на 8,8 % більше ніж у I півріччі 2016 року (441);
- припинено провадження у справі:
 - у I півріччі 2017 року – 97 справ, що на 56,5 % більше ніж у I півріччі 2016 року (62);
- позов залишено без розгляду:
 - I півріччя 2017 року – 21 справа, що на 5 % більше ніж у I півріччі 2016 року (20).

Кількість закінчених провадженням справ, порушених за заявою прокурорів та їх заступників, становить:

- у I півріччі 2017 року – 46 справ, у I півріччі 2016 року – 36 справ (27,8 %).

2. Причини та підстави повернення позовних заяв

У I півріччі 2017 року господарським судом Івано-Франківської області на підставі ст. 63 ГПК України було винесено 85 ухвал про повернення позовних заяв без розгляду, що становить 8,5 % від загальної кількості заяв та справ, які надійшли до суду протягом I півріччя 2017 року (1002), і це на 9 заяв (11,8 %) більше, ніж протягом аналогічного звітного періоду в 2016 році (76).

З урахуванням категорії спору ухвали про повернення позовної заяви без розгляду розподіляємо:

I. у майнових спорах, що виникають при виконанні господарських договорів, та з інших підстав повернуто 29 позовних заяв, що становить 7,6 % від загальної кількості заяв та справ даної категорії, які надійшли до суду (381);

II. у справах про банкрутство повернуто 15 заяв про порушення справи про банкрутство, що становить 5,4 % від загальної кількості заяв та справ даної категорії, які надійшли до суду (278);

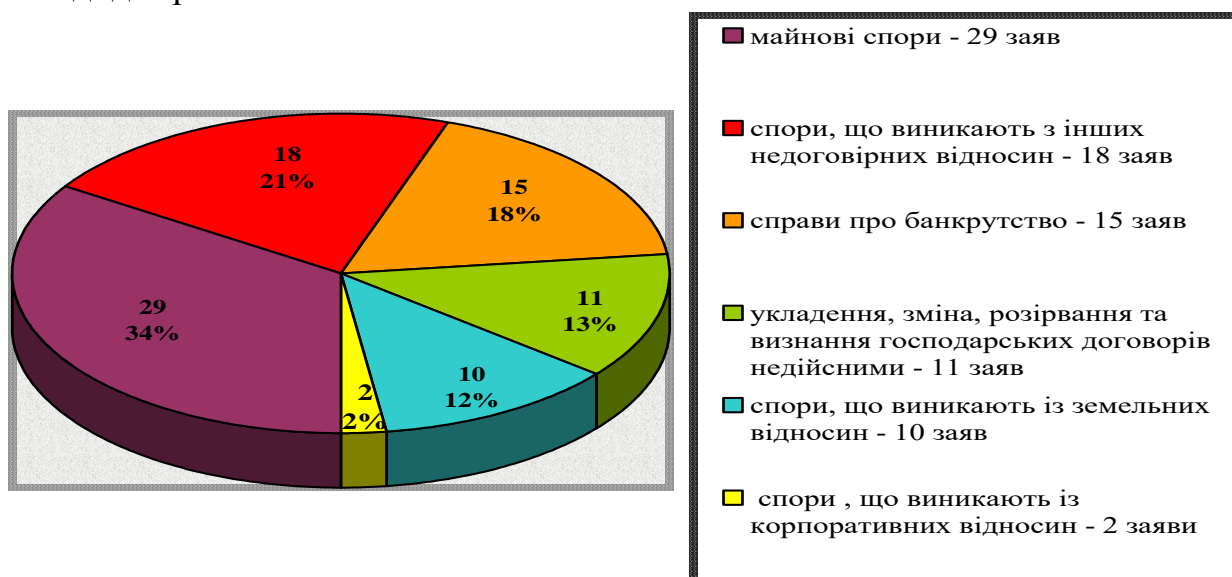
III. у спорах, що виникають з інших недоговірних відносин, повернуто 18 позовних заяв, що становить 9,1 % від загальної кількості заяв та справ даної категорії, які надійшли до суду (185);

IV. у спорах, що виникають при укладенні, зміні, розірванні господарських договорів та визнанні їх недійсними повернуто 11 позовних заяв, що становить 17,2 % від загальної кількості заяв та справ даної категорії, які надійшли до суду (64);

V. у спорах, що виникають із земельних відносин, повернуто 10 позовних заяв, що становить 13,3 % від загальної кількості заяв та справ даної категорії, які надійшли до суду (75);

VI. у спорах, що виникають з корпоративних відносин, повернуто 2 позовні заяви, що становить 33,3 % від загальної кількості заяв та справ даної категорії, які надійшли до суду (6).

Диференціація повернутих позовних заяв по категоріях відображена у вигляді діаграми:

За суб'єктним складом позивачів, можна виділити наступне:

- у позовних заявах, в яких позивачами були товариства з обмеженою відповідальністю, повернуто 39 заяв, що становить 46 % від загальної кількості повернутих заяв (85);
- у позовних заявах, в яких позивачами були фермерські господарства та приватні підприємства, повернуто 2 заяви, що становить 2 %;
- у позовних заявах, в яких позивачами були державні підприємства, повернуто 8 заяв, що становить 9 %;
- у позовних заявах, в яких позивачами були управління та територіальні відділення Пенсійного фонду України, повернуто 2 заяви, що становить 2 %;
- у позовних заявах, в яких позивачами були інші державні органи (такі як: територіальне управління ДСА України в Івано-Франківській області, Галицька виправна колонія управління Державної пенітенціарної служби України в Івано-Франківській області, Державна екологічна інспекція, департамент освіти та науки Івано-Франківської міської ради), повернуто 8 заяв, що становить 9 %;
- у позовних заявах, в яких позивачами були банки, повернуто 1 заяву, що становить 1 %.
- у позовних заявах, в яких позивачами були фізичні особи-підприємці, повернуто 16 заяв, що становить 19 %;
- у позовних заявах, в яких позивачами були органи місцевого самоврядування і органи державної виконавчої влади, повернуто 10 заяв, що становить 12 %;

Підстави повернення позовних заяв відповідно до ст. 63 ГПК України наступні:

- у 6 випадках судом повернуто позовну заяву та додані до неї документи з посиланням на п. 1 ч. 1 ст. 63 ГПК України (позовну заяву підписано особою, посадове становище якої не вказано), що становить 7 % від загальної кількості повернутих позовних заяв (85);
- у 8 випадках судом повернуто позовну заяву та додатні до неї документи з посиланням на п. 3 ч. 1 ст. 63 ГПК України (у позовній заяві не вказано обставин, на яких ґрунтується позовна вимога, доказів, що підтверджують викладені в заяві обставини, обґрунтований розрахунок стягнутої чи оспорюваної суми), що становить 9 %;
- у 34 випадках судом повернуто позовну заяву та додані до неї документи з посиланням на п. 4 ч. 1 ст. 63 ГПК України (не подано доказів сплати судового збору у встановленому порядку та розмірі), що становить 40 %;
- у 1 випадку судом повернуто позовну заяву та додані до неї документи з посиланням на п. 5 ч. 1 ст. 63 ГПК України (порушено правила поєднання вимог або об'єднано в одній позовній заяві кілька вимог до одного чи кількох відповідачів і сумісний розгляд цих вимог перешкоджатиме з'ясуванню прав і взаємовідносин сторін чи суттєво утруднить вирішення спору), що становить 1 %;

- у 21 випадку судом повернуто позовну заяву та додані до неї документи з посиланням на п. 6 ч. 1 ст. 63 ГПК України (не подано докази надсилання відповідачеві копії позовної заяви і доданих до неї документів), що становить 25 %.

Крім того, мають місце випадки повернення позовної заяви та доданих до неї документів без розгляду на підставі декількох пунктів (підстав) частини 1 статті 63 ГПК України. Серед них, у звітному періоді було повернуто 15 позовних заяв, зокрема, із посиланням на пункти 1 та 4, на пункти 4 та 6, на пункти 4 та 5, на пункти 1, 3, 4, 5 ч. 1 ст. 63 ГПК України.

3. Дослідження судової практики розгляду справ за основними категоріями.

3.1. Розгляд справ, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань.

Розгляд справ, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням договорів купівлі-продажу

В першому півріччі 2017 року господарським судом Івано-Франківської області розглянуто 117 справ та заяв (97 справ, 20 заяв) у спорах, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням договорів купівлі-продажу, що від загальної кількості розглянутих судом справ (883) становить 13,3 %.

Із загальної кількості розглянутих судом справ даної категорії (97):

- рішення прийнято по 76 справах, з яких:
 - * позов задоволений повністю по 37 справах;
 - * позов задоволений частково по 32 справах;
 - * в позові відмовлено по 7 справах.
- провадження припинено у 20 справах;
- залишено позов без розгляду по 1 справі.

Провадження у справах було припинено з наступних підстав:

- неможливість здійснення подальшого судочинства, оскільки відповідач по справі припинив підприємницьку діяльність до порушення провадження у справі, що позбавляє його права бути стороною в господарському процесі (п. 6 ч. 1 ст. 80 ГПК України) – 2 справи ;
- укладення між сторонами мирової угоди (п. 7 ч. 1 ст. 80 ГПК України) – 11 справ;
- за відсутністю предмету спору (п. 1¹ ч. 1 ст. 80 ГПК України) – 5 справ;
- позивач відмовився від позову і відмову прийнято судом (п. 4 ч. 1 ст. 80 ГПК України) – 1 справа;
- по 1 справі об'єднано декілька пунктів (підстав), зокрема, пункти 1¹ та 4 ч. 1 ст. 80 ГПК України.

Підставою залишення позову без розгляду по одній справі стало те, що позивач без поважних причин не подав витребувані судом матеріали, необхідні для вирішення спору, представник позивача не з'явився на виклик у засідання суду (п. 5 ч. 1 ст. 81 ГПК України).

Спори, пов'язані з невиконанням або неналежним виконанням договорів купівлі-продажу, охоплюють в собі:

- договори купівлі-продажу у тому числі нерухомого майна, об'єктів приватизації;
- договори поставки товарів, робіт, послуг у тому числі пов'язаних з купівлею та поставкою енергоносіїв.

Категорії справ	Загальна кількість розглянутих справ/заяв
-----------------	---

договори купівлі-продажу, з них:	117
- нерухомого майна;	0
- поставка товарів, робіт, послуг,	109
у тому числі енергоносіїв	56

У даній категорії справ значну частину складають спори про поставку товарів, робіт, послуг. У процентному співвідношенні до розглянутих справ та заяв даної категорії (117) спори про поставку товарів, робіт, послуг у тому числі енергоносіїв (109) складають 93,2 %.

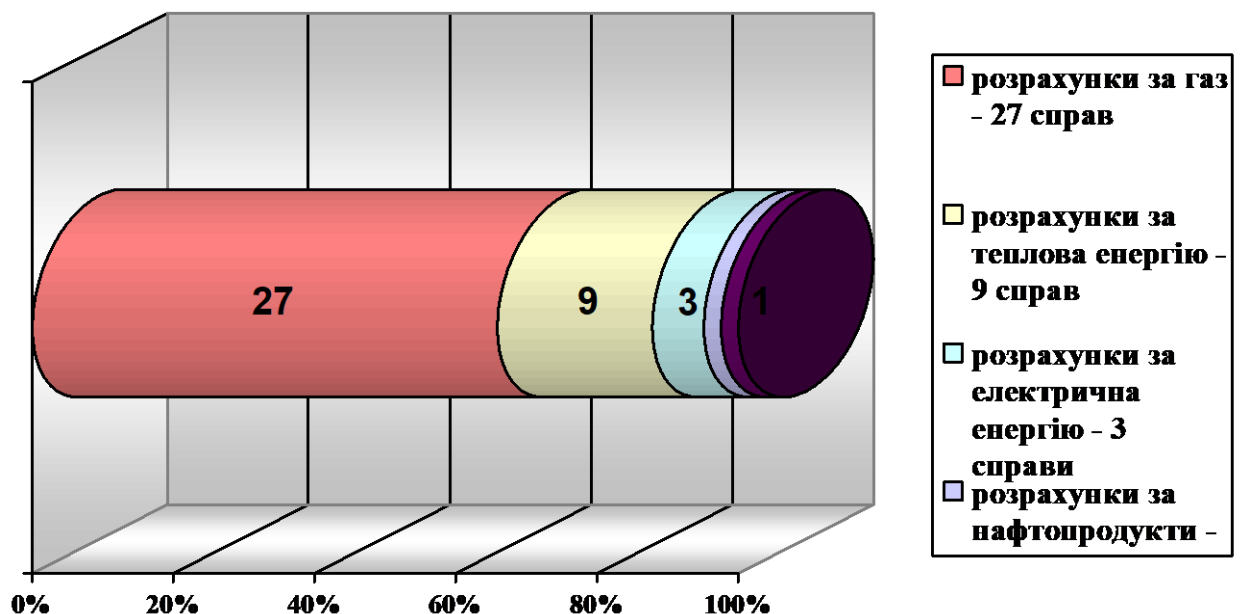
Загальна сума заявлених вимог становить 251 507 576 грн, із них стягнуто – 106 667 615 грн, тобто 42,41 %.

Аналізуючи розглянуті справи даної категорії, слід звернути увагу на спори про купівлю та поставку енергоносіїв. За звітний період судом розглянуто 41 справу та 15 заяв, з яких: 8 заяв про відстрочку виконання рішення (по 4 заявах задоволено повністю вимоги заявника; по 4 заявах задоволено частково вимоги заявника); 6 заяв про розстрочку виконання рішення (по 4 заявах задоволено повністю вимоги заявника, по 2 – відмовлено); 1 скаргу на дії ДВС, яка задоволена повністю.

У процентному співвідношенні до розглянутих справ та заяв даної категорії (117) спори про купівлю та поставку енергоносіїв (56) складають – 47,9%.

Дані справи (41) можна розмежувати наступним чином:

- розрахунки за газ – 27 справ;
- розрахунки за теплову енергію – 9 справ;
- розрахунки за електричну енергію – 3 справи;
- розрахунки за нафтопродукти – 1 справа;
- розрахунки за вугілля – 1 справа.

За результатами розгляду спорів, пов'язаних із купівлею та поставкою енергоносіїв, за I півріччя 2017 року судом прийнято 35 рішень та 6 ухвал про припинення провадження у справі, зокрема:

- у справах, пов'язаних із розрахунками за спожитий газ, по 9 справах позов задоволений повністю, по 11 справах позов задоволений частково, по 2 справах в позові відмовлено;

- у справах, пов'язаних із розрахунками за теплову енергію, по 7 справах позов задоволений повністю, по 1 справі позов задоволений частково;

- у справах, пов'язаних із розрахунками за спожиту електроенергію, по 1 справі позов задоволений повністю, по 1 справі позов задоволений частково, по 1 справі в позові відмовлено;

- у справах, пов'язаних із розрахунками за нафтопродукти, по 1 справі позов задоволений частково;

- у справах, пов'язаних із розрахунками за вугілля, по 1 справі позов задоволений.

Результат розгляду справи	I півріччя 2016 року (кількість справ)	I півріччя 2017 року (кількість справ)
Прийнято рішення	52	35
Винесено ухвалу про припинення провадження у справі	1	6
Винесено ухвалу про залишення позову без розгляду	0	0

Порівнюючи статистичні дані вирішення спорів, пов'язаних з купівлею та поставкою енергоносіїв, слід відмітити, що кількість справ з прийняттям рішення зменшилась на 32,7 % (I півріччя 2016 року – 52 справи; I півріччя 2017 року – 35 справ).

Загальна сума заявлених позовних вимог 238 630 261 грн, з яких стягнуто - 81 866 548 грн.

Розгляд справ, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням договорів оренди.

В провадженні господарського суду Івано-Франківської області впродовж I півріччя 2017 року перебувало на розгляді 52 справи, пов'язаних з невиконанням чи неналежним виконанням договорів оренди, та 6 заяв/скарг даної категорії.

Із 52 справ даної категорії, кількість розглянутих становить 37, з яких із прийняттям рішення розглянуто 33 справи, що становить 89,2 % від загальної кількості розглянутих, зокрема:

- позов задоволений повністю - 17 справ;
- позов задоволений частково - 5 справ;
- відмовлено в позові - 11 справ.

В інших 4 справах суд виніс ухвалу про припинення провадження у справі (10,8 %) за такими підставами: відсутній предмет спору (п. 1¹ ч. 1 ст. 80 ГПК України), укладення мирової угоди (п. 7 ч. 1 ст. 80 ГПК України), позивач відмовився від позову і відмову прийнято судом (п. 4 ч. 1 ст. 80 ГПК України).

У I півріччі 2017 року по даній категорії справ 9 позовних заяв було повернуто без розгляду на підставі ст. 63 ГПК України та відмовлено у прийнятті 1 позовної заяви на підставі ст. 62 ГПК України.

Із 37 розглянутих справ даної категорії 20 - пов'язані із орендою державного чи комунального майна. З прийняттям рішення розглянуто 18 справ, з яких позов задоволений повністю по 9 справах, позов задоволений частково по 2 справах та у 2 справах провадження припинено.

Загалом справи даної категорії стосуються стягнення заборгованості по орендній платі та штрафних санкцій за прострочення оплати, а також повернення майна, інших нарахувань, усунення перешкод у користуванні орендованим майном, звільнення нежитлових приміщень тощо.

Загальна сума заявлених позовних вимог становить 2 392 509 грн, з них стягнуто - 800 635 грн, що становить 33,46 %.

Розгляд справ, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням договорів підряду.

Статистичні показники розгляду господарським судом Івано-Франківської області за I півріччя 2017 року справ, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням договорів підряду, характеризуються наступними даними.

Із 33 справ/заяв даної категорії, які перебували на розгляді в суді, кількість закінчених провадженням становить 26 справ/заяв, зокрема:

– із прийняттям рішень 22 справи, що становить 84,6 % від загальної кількості розглянутих справ, по яких:

- позов задоволений повністю – 16 справ,
- позов задоволений частково – 5 справ,
- відмовлено в позові – 1 справа;

– із винесенням ухвали про припинення провадження – 1 справа (3,8 % від кількості розглянутих справ даної категорії) у зв'язку з затвердженням мирової угоди (п. 7 ч. 1 ст. 80 ГПК України);

– із винесенням ухвали про залишення позовної заяви без розгляду – 1 справа (3,8 % від кількості розглянутих справ даної категорії) (позивач без поважних причин не подав витребувані господарським судом матеріали, необхідні для вирішення спору (п. 5 ч. 1 ст. 81 ГПК України);

– із винесенням ухвали про відмову в задоволенні заяв про відстрочку та зміну способу виконання рішення – 2 справи (7,7 % від кількості розглянутих справ даної категорії).

Таким чином, аналіз статистичних даних свідчить про те, що в основному вимоги заявників у спорах, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням договорів підряду, задовольнялися повністю або частково – 21 справа з 26 закінчених провадженням, тобто 80,8 %.

Із 26 розглянутих справ/заяв даної категорії судом розглянуто 15 справ у спорах, пов'язаних із невиконанням або неналежним виконанням договорів будівельного підряду. Загалом, позовні вимоги даної категорії справ задовольнялися повністю або частково (11 справ).

У порівнянні з I півріччям 2016 року (69 справ) статистичні дані за I півріччя 2017 року (26 справ) свідчать про значне зменшення розглянутих справ цієї категорії, зокрема, на 43 справи, а це – 62,3 %.

Загальна сума заявлених до стягнення позовних вимог становить 653 437 165 грн, з яких задоволено – 646 226 795 грн.

Розгляд справ, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням договорів про надання послуг

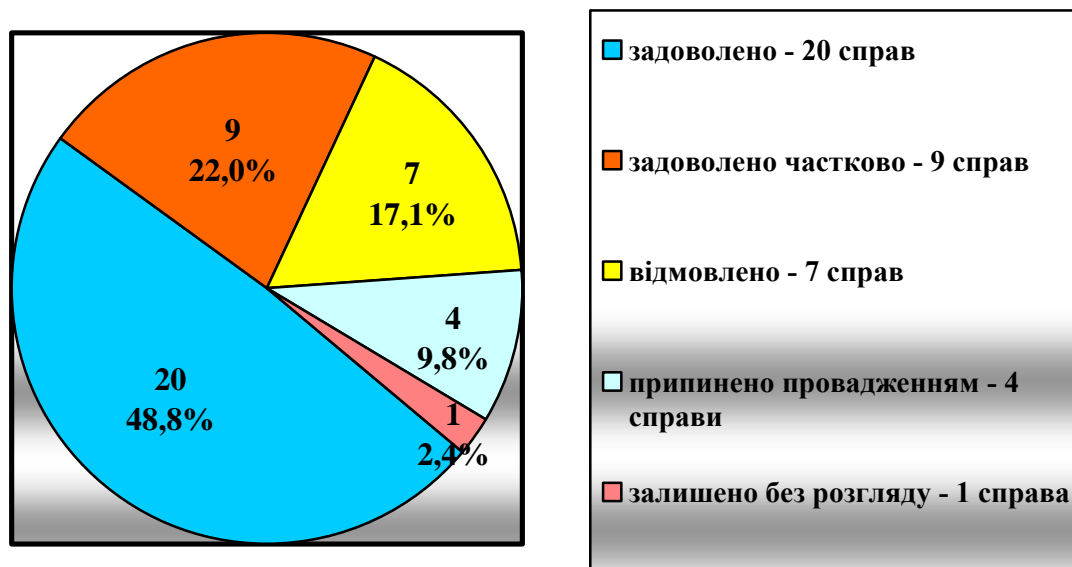
Впродовж I півріччя 2017 року в господарському суді Івано-Франківської області перебувало на розгляді 57 справ/заяв, пов'язаних із невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань у сфері надання послуг.

Загальна кількість справ/заяв закінчених провадженням у спорах даної категорії становить 46, з них судом розглянуто 41 справа та 5 заяв про розстрочку виконання рішення (по 3 заявах – вимоги задоволено повністю, по 2 заявах – відмовлено).

У порівнянні з I півріччям 2016 року (42 справи/заяви), за звітний період цього року кількість розглянутих справ, даної категорії, збільшилася на 4 справи/заяви, що складає 9,5 % від розглянутих в попередньому звітному періоді.

Статистичні дані по справах цієї категорії, за I півріччя 2017 року відображені у діаграмі:

Діаграма розглянутих справ за I півріччя 2017 року

Господарським судом Івано-Франківської області припинено провадження за відсутності предмету спору (п. 1¹ ч. 1 ст. 80 ГПК України) у 3 справах, внаслідок затвердження мирової угоди (п. 7 ч. 1 ст. 80 ГПК України) в 1 справі та 1 позовну заяву залишено без розгляду на підставі п. 1 ч. 1 ст. 81 ГПК України (позовну заяву підписано особою, яка не мала права її підписувати).

За предметом позову справи можна розподілити:

1. договори про надання послуг централізованого водопостачання та водовідведення, тепlopостачання;
2. договори на відпуск і споживання питної води з комунального водопроводу та на приймання стічних вод до комунальної каналізації;

3. договори про закупівлю послуг з організації гарячого харчування учнів за державні кошти;
4. договори на виконання геодезичних, підготовчих, землепорядних робіт;
5. договори про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкової території;
6. договори про надання охоронних послуг;
7. договори про надання послуг по очистці стоків;
8. договори про спільне використання аеродрому "Івано-Франківськ"
9. договори про надання послуг, пов'язаних із державними закупівлями;
10. договори на проведення обстеження та чистка димо-вентиляційних каналів;
11. договори на проведення рекламної кампанії на спеціальних конструкціях тощо.

Розгляд справ, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань у сфері надання послуг з перевезення, транспортного експедирування

Впродовж I півріччя 2017 року в господарському суді Івано-Франківської області перебувало на розгляді 19 справ, пов'язаних із невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань у сфері надання послуг з перевезення, транспортного експедирування.

Загальна кількість розглянутих справ даної категорії становить 17, з них позовні вимоги задоволено повністю – у 8 справах, що становить 47,1 % від загальної кількості розглянутих (17 справ), задоволені частково – у 4 справах (23,5 %), відмовлено в позові по 1 справі (5,9 %) та припинено провадження – у 3 справах (17,6 %) у зв'язку із затвердженням мирової угоди (п. 7 ч. 1 ст. 80 ГПК України). Отже, у справах даної категорії позовні вимоги, як правило, задовольняють повністю або частково (70,6 %).

Крім того, судом розглянуто 1 справу, пов'язану з перевезенням залізницею, результатом якої стало задоволення позову в повному обсязі.

У порівнянні з I півріччям 2016 року (15 справ) за звітний період кількість розглянутих справ цієї категорії збільшилася на 2 справи, що складає 13,3 % від розглянутих в попередньому звітному періоді.

Розгляд справ у спорах, пов'язаних з невиконанням або неналежним виконанням договорів банківської діяльності

Протягом першого півріччя 2017 року в провадженні господарського суду Івано-Франківської області перебувало на розгляді 68 справ та заяв за участю банків, які пов'язані з невиконанням чи неналежним виконанням договорів банківської діяльності.

Кількість розглянутих справ та заяв зазначеної категорії становить 33.

Аналіз цих справ показав, що їх кількість у відсотковому співвідношенні до загальної кількості розглянутих в суді справ становить 3,7 % (884).

Із прийняттям рішення розглянуто 18 справ, що становить 54,5% від розглянутих (33), по яких:

- позов задоволено повністю у 10 справах;
- позов задоволено частково у 4 справах;
- відмовлено в задоволенні позову у 2 справах.

Також, у 2 справах провадження було припинено, зокрема, в одній із справ - на підставі п. 4 ч. 1 ст. 80 ГПК України (у зв'язку із відмовою позивача від позову), в іншій - на підставі п. 1 ч. 1 ст. 80 ГПК України (оскільки спір не підлягає вирішенню в господарських судах України).

Серед задоволених позовів (повністю або частково) більшість стосується позовних вимог банком до позичальників.

Крім того, за звітний період у даній категорії справ, судом розглянуто 8 скарг на дії чи бездіяльність ДВС, 6 заяв про відстрочку виконання рішення суду та одна заява про розстрочку виконання рішення суду.

Результати розгляду таких заяв:

Із 8 поданих скарг на дії чи бездіяльність органів ДВС:

- задоволено повністю 4 заяви,
- задоволено частково 1 заява,
- відмовлено в задоволенні по 3 заявах.

Із 6 поданих заяв про відстрочку виконання рішення суду:

- задоволено повністю 5 заяв,
- задоволено частково 1 заява.

Заява про розстрочку виконання рішення суду задоволена повністю.

Серед спорів, які виникають із кредитно-банківських відносин, більшість пов'язані з виконанням кредитних договорів (про стягнення відсотків за користування кредитом, штрафних санкцій, дострокове стягнення заборгованості за кредитами у зв'язку з невиконанням позичальниками умов договорів по сплаті річних за користування кредитом, стягнення кредитної заборгованості, звернення стягнення на заставлене майно). Такі позови, як правило, банки заявляють до позичальників, поручителів, іпотекодавців.

Відповідачами у справах цієї категорії були різні суб'єкти господарської діяльності, зокрема, товариства з обмеженою відповідальністю, державні, комунальні та приватні підприємства, спільні підприємства та фізичні особи-підприємці.

Загальна сума заявлених банками до стягнення позовних вимог становить 811 288 169 грн, із них стягнуто - 801 800 132 грн.

Із аналізу згаданих справ вбачається, що явище загальнодержавної економічної кризи продовжує впливати на здатність суб'єктів господарювання різних форм власності виконувати свої зобов'язання за кредитами та істотно ускладнює їх повернення.

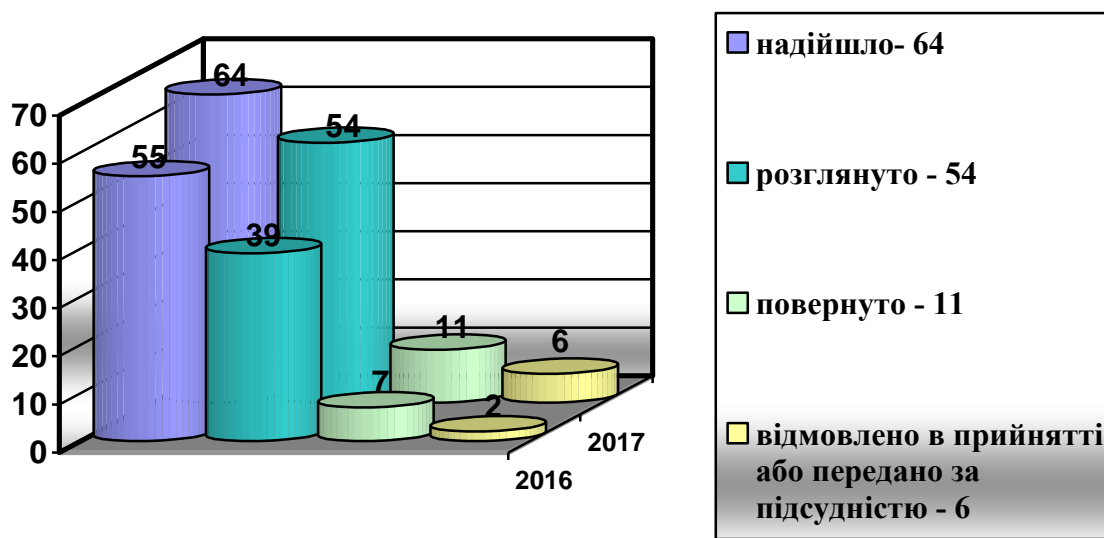
3.2. Розгляд справ у спорах, пов'язаних з укладенням, зміною, розірванням та визнанням угод недійсними.

Статистичні показники роботи господарського суду Івано-Франківської області за I півріччя 2017 року у вирішенні спорів, пов'язаних з укладенням, зміною, розірванням та визнанням договорів (правочинів) недійсними характеризуються наступними даними.

У звітному періоді на розгляд до суду надійшло 64 справи та заяви даної категорії, з яких:

- прийнято до розгляду – 48 справ, що становить 75 %;
- повернуто – 11 справ, що становить 17,2 %;
- відмовлено в прийнятті або передано за підсудністю – 6 справ, що становить 9,4 %;
- розглянуто – 54 справи, що становить 84,4 %.

Порівняльна характеристика статистичних даних за I півріччя 2016 – I півріччя 2017 років відображена у вигляді діаграми:

Отже, по всіх показниках даної категорії справ у I півріччі 2017 року спостерігається зростання. Так, у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року, в звітному періоді кількість справ, які надійшли до суду, збільшилась на 9 справ (16,4 % від 55 справ, що надійшли в I півріччі 2016 року) та розглянутих – на 15 справ (38,5 %).

Станом на 01 січня 2017 року в провадженні господарського суду Івано-Франківської області було 27 справ, пов'язаних з укладенням, зміною, розірванням та визнанням угод недійсними.

Загальна кількість закінчених провадженням справ даної категорії становить 54, тобто 6,1 % від загальної кількості розглянутих в суді (883).

Із цих 54 справ з ухваленням рішення розглянуто 39 справ, задоволено позовні вимоги повністю у 19 справах, позов задоволений частково у 5 справах,

в позові відмовлено по 15 справах, припинено провадження у 9 справах та залишено позов без розгляду у 3 справах. Також розглянуто 3 скарги на дії ДВС, за результатами розгляду яких у задоволенні вимог скаржників по 1 справі відмовлено та задоволено вимоги скаржників у 2 справах.

За предметом спору справи даної категорії, що були розглянуті за I півріччя 2017 року, можна розподілити на:

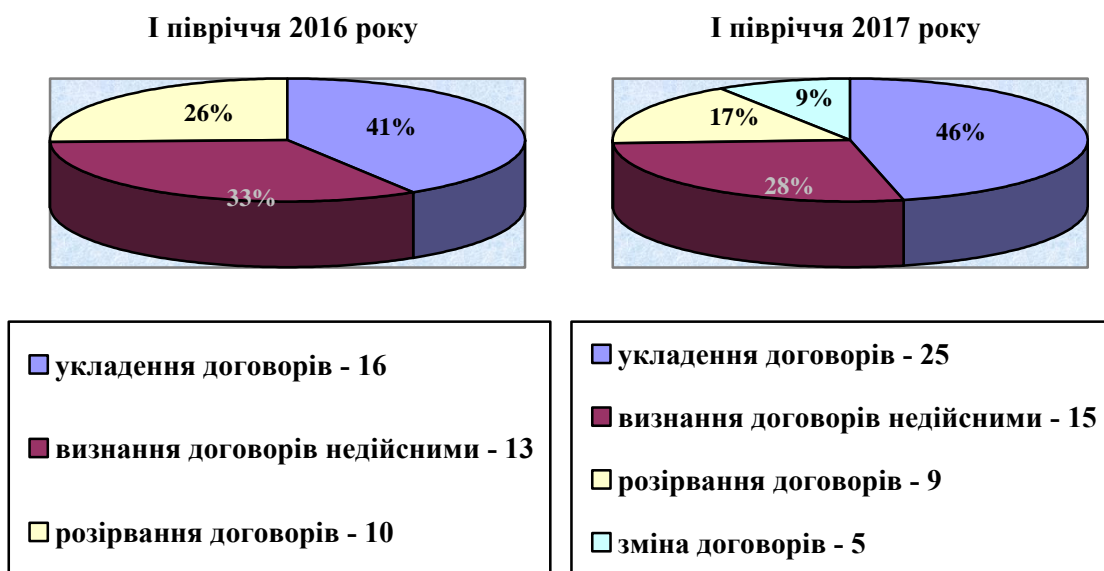
– спори, що виникають при укладенні господарських договорів (правочинів), – 25 справ, що становить 46,3 % від кількості розглянутих (54 справи);

– спори, що виникають при зміні господарських договорів (правочинів), – 5 справ, що становить 9,3 %;

– спори, що виникають при розірванні господарських договорів (правочинів), – 9 справ, що становить 16,7 %;

– спори, що виникають при визнанні господарських договорів (правочинів) недійсними, – 15 справ, а це – 27,8 % від розглянутих.

У порівнянні з попереднім періодом динаміка статистичних даних має такий вигляд:

Характеристика статистичних даних по зазначеним підкатегоріям є наступною:

I. Укладення господарських договорів.

З 25 розглянутих справ даної підкатегорії задоволено позов повністю по 9 справах, задоволено частково по 5 справах, а по 4 справах в позові відмовлено. Значну кількість становлять справи, провадження в яких було припинено за відсутністю предмету спору – 4 справи (п. 1¹ ч. 1 ст. 80 ГПК України), а в 1 справі з тієї підстави, що спір не підлягає вирішенню в господарських судах України (п. 1 ч. 1 ст. 80 ГПК України). Також, судом винесено 2 ухвали про залишення позову без розгляду на підставі п. 5 ч. 1 ст. 81 ГПК України (позивач без поважних причин не подав витребувані господарським судом матеріали, необхідні для вирішення спору).

За предметом спору у справах, пов'язаних з укладенням господарських договорів (правочинів), основну кількість розглянутих складають позовні заяви щодо зобов'язання/спонукання укласти такі види договорів:

- договори про пайову участь замовників будівництва у створенні і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури міста Івано-Франківська – 16 справ;
- договори про надання послуг (про спонукання до укладення договору на постійне та обов'язкове обслуговування об'єктів державною аварійно-рятувальною службою, про умови експлуатації загально будинкового вузла обліку газу) – 4 справи;
- договори купівлі-продажу, в тому числі поставки енергоносіїв, – 3 справи.

II. Зміна господарських договорів.

З 5 розглянутих справ даної підкатегорії задоволено позов повністю по 4 справах та в позові відмовлено в 1 справі. За предметом спору у справах, пов'язаних із зміною господарських договорів (правочинів), позовні вимоги наступні:

- 4 справи щодо постачання енергоносіїв;
- 1 справа стосується договору про пайову участь замовників будівництва у розвитку соціальної інфраструктури міста.

III. Розірвання господарських договорів.

З 9 розглянутих справ даної підкатегорії задоволено позов повністю лише по 1 справі, по 4 справах – відмовлено в позові, в 1 справі припинено провадження за відсутністю предмету спору (п. 1¹ ч. 1 ст. 80 ГПК України) та по 1 справі винесено ухвалу про залишення позову без розгляду на підставі п. 5 ч. 1 ст. 81 ГПК України (позивач без поважних причин не подав витребувані господарським судом матеріали, необхідні для вирішення спору). Також судом розглянуто 2 скарги на дії ДВС.

За предметом спору у цій підкатегорії можна виділити:

- 5 справ щодо розірвання договору оренди (в тому числі комунального майна);
- 2 справи щодо розірвання договору про надання послуг;
- 1 справа щодо розірвання договору перевезення вантажів залізницею;
- 1 справа щодо розірвання договору про передачу функцій замовника будівництва.

IV. Визнання господарських договорів недійсними.

З 15 розглянутих справ даної підкатегорії задоволено позов повністю у 5 справах, відмовлено в позові по 6 справах, припинено провадження на підставі п. 1¹ ч. 1 ст. 80 ГПК України у 2 справах та на підставі п. 1 ч. 1 ст. 81 ГПК України – в 1 справі. Судом розглянуто 1 скаргу на дії ДВС, за результатами розгляду якої задоволено вимоги скажника.

За предметом спору у справах, пов'язаних із визнанням господарських договорів (правочинів) недійсними, позовні вимоги наступні:

- 8 справ пов'язані із договорами оренди (в тому числі комунального та державного майна);
- 2 справи пов'язані із договорами купівлі-продажу, в тому числі нерухомого майна;
- 2 справи, пов'язані із банківською діяльністю (кредитування, іпотека);
- 3 справи щодо інших договорів.

Отже, виходячи з аналізу поданих статистичних даних, найменшу кількість справ даної категорії становлять спори, що пов'язані із зміною та розірванням господарських договорів (правочинів).

Протягом звітного періоду господарським судом Івано-Франківської області в категорії справ у спорах, пов'язаних з укладенням, зміною, розірванням та визнанням договорів (правочинів) недійсними, відсоток задоволених (повністю та частково) позовних вимог (24 позовні заяви) від розглянутих (54) складає 44,4 %.

3.3. Розгляд справ у спорах, пов'язаних із захистом права власності та інших речових прав

В першому півріччі 2017 року в господарському суді Івано-Франківської області перебувало на розгляді 38 справ у спорах, пов'язаних із захистом права власності та інших речових прав.

Протягом цього періоду було розглянуто 20 справ даної категорії, серед яких:

- прийнято рішення – у 13 справах;
- припинено провадження – у 5 справах;
- залишено позов без розгляду – у 2 справах.

В порівнянні з аналогічним періодом 2016 року, у звітному періоді кількість справ цієї категорії свідчить про незначне збільшення, а саме: у I півріччі 2016 було розглянуто 16 справ, а у I півріччі 2017 року – 20 справ.

Спори, пов'язані із захистом права власності та інших речових прав, можна поділити на певні підкатегорії, у тому числі спори, пов'язані із визнанням цього права (за винятком спорів про захист права власності, користування та розпорядження землею).

За звітний період із розглянутих судом справ даної категорії слід виділити наступні підкатегорії:

- спори про визнання незаконним акта, що порушує право власності, - розглянуто 4 справи, що у процентному співвідношенні від загальної кількості розглянутих справ (20) становить 20 %; прийнято рішення про задоволення позову повністю - 1 справа, відмовлено в позові - 1 справа, припинено провадження у справі - 2 справи;
- спори про визнання права власності (у тому числі державної, комунальної) - розглянуто 9 справ, що у процентному співвідношенні від загальної кількості розглянутих справ (20) становить 45 %; прийнято рішення про задоволення позову повністю або частково – 3 справи, відмовлено в позові - 3 справи; припинено провадження у справі – 1 справа, позов залишено без розгляду – 2 справи;
- спори про витребування майна із чужого незаконного володіння - розглянуто 4 справи, що у процентному співвідношенні від загальної кількості розглянутих справ (20) становить 20 %; прийнято рішення про задоволення позову повністю – 1 справа, відмовлено в позові - 2 справи, припинено провадження у справі – 1 справа;
- спори про усунення перешкод у користуванні майном – розглянуто 3 справи, що у процентному співвідношенні від загальної кількості розглянутих справ (20) становить 15 %; прийнято рішення про задоволення позову частково – 1 справа, в позові відмовлено – 1 справа, припинено провадження у справі – 1 справа.

Як вбачається із наведеного, у даній категорії справ переважну кількість становлять спори про визнання права власності, у тому числі державної,

комунальної (9).

У звітному періоді із загальної кількості прийнятих судових рішень у спорах, пов'язаних із захистом права власності та інших речових прав, із 20 справ у 6 позов був задоволений повністю або частково, що у процентному співвідношенні становить 30 %

3.4. Розгляд справ у спорах про корпоративне управління та реалізацію корпоративних прав

Статистичні показники роботи господарського суду Івано-Франківської області за I півріччя 2017 року у спорах про корпоративне управління та реалізацію корпоративних прав характеризуються наступними даними.

На кінець звітного періоду (I півріччя 2017 року), в провадженні суду знаходиться 4 справи, які виникають із корпоративних відносин. Станом на 01 січня 2017 року в провадженні суду було ще 3 справи цієї категорії.

Впродовж I півріччя 2017 року до суду надійшло 6 позовних заяв даної категорії спорів, 4 з яких прийнято до розгляду, що складає 66,7 % від загальної кількості. Крім того, у звітному періоді було винесено 2 ухвали про повернення позовної заяви без розгляду відповідно до ст. 63 ГПК України.

Загальна кількість справ закінчених провадженням становить 3, з яких винесено рішення у 2 справах (один позов задоволений повністю, в одному позові відмовлено), а в одній справі припинено провадження на підставі п. 1¹ ч. 1 ст. 80 ГПК України.

Предметом розгляду справ даної категорії є:

- оскарження рішень загальних зборів учасників товариств, органів управління - 2 справи, що становить 66,7 % від загальної кількості розглянутих справ цієї категорії; із них – в 1 справі у задоволенні позову відмовлено та в 1 справі припинено провадження;

- про зобов'язання виплатити частку від розподілу прибутку – 1 справа, в якій позов задоволений повністю.

Отже, із наведеного вбачається, що більшу частину справ даної категорії становлять спори, пов'язані з оскарженням рішень загальних зборів учасників товариств та визнанням недійсними їх установчих документ

3.5. Розгляд справ у спорах, пов'язаних із земельними відносинами

У першому півріччі 2017 року до господарського суду Івано-Франківської області надійшло 75 справ та заяв у спорах, пов'язаних із земельними відносинами. Із загальної кількості заяв і справ, що надійшли: 10 - повернуто без розгляду, 3 – відмовлено в прийнятті, 62 – прийнято судом до розгляду.

Залишок нерозглянутих справ цієї категорії на початок року становить 28.

Протягом звітного періоду судом розглянуто 58 справ (заяв) даної категорії, що становить 6,6 % від загальної кількості розглянутих справ (заяв) в суді (883). Результати розгляду наступні:

- прийнято рішень – 46;
- припинено провадження – 3;
- залишено без розгляду – 5.

Судом також було розглянуто 3 заяви про розстрочку виконання рішення та про відстрочку виконання рішення, та відмовлено у їх задоволенні.

Крім того, розглянуто 1 скаргу на дії ДВС та у її задоволенні відмовлено.

Із даної категорії розглянуто 18 справ, порушених за заявами прокурорів.

Порівняльна характеристика статистичних даних I півріччя 2016 року та I півріччя 2017 року

Період	Кількість розглянутих справ/заяв	З прийняттям рішення	з них:	Припинено провадження	Залишено позов без розгляду
			позов задоволено повністю або частково		
1 півріччя 2016 року	43	37	27	4	0
1 півріччя 2017 року	58	46	33	3	5

Слід зазначити, що статистичні дані цієї категорії спорів протягом звітного періоду мають тенденцію до збільшення на 34,9 %.

Спори, пов'язані із застосуванням земельного законодавства, поділяються на такі підкатегорії: спори за участю державних органів та органів місцевого самоврядування, що виникають із правовідносин, у яких державні органи та органи місцевого самоврядування реалізують повноваження власника землі, а також інші спори, які виникають із земельних правовідносин приватноправового характеру, тобто з відносин, врегульованих нормами цивільного або господарського права і пов'язаних із здійсненням сторонами цивільних або інших майнових прав на земельні ділянки на засадах рівності.

У звітному періоді із розглянутих судом справ цієї категорії слід виділити наступні підкатегорії:

- спори про визнання незаконними рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань передачі земельних ділянок у

власність чи надання їх у користування – розглянуто 11 справ, що становить 19 % від загальної кількості розглянутих (58); прийнято рішення про задоволення позову повністю - 4 справи, відмовлено в позові - 4 справи; залишено позов без розгляду – 3 справи;

- спори про звільнення (повернення) самовільно зайнятих земельних ділянок та про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою - розглянуто 6 справ та заяв (4 справи та 2 заяви), що становить 10,3 % від загальної кількості розглянутих (58); прийнято рішення про задоволення позову повністю - 1 справа; залишено позов без розгляду – 2 справи; відмовлено в задоволенні 2 заяв та 1 скарги на дії ДВС;

- спори про стягнення шкоди, у тому числі упущеної вигоди, завданої порушеннями прав власників, у тому числі держави та територіальних громад, і користувачам земельних ділянок, про відшкодування збитків, завданим землям і природним ресурсам господарською діяльністю - розглянуто 10 справ, що становить 17,2 % від загальної кількості розглянутих (58); прийнято рішення про задоволення позову повністю - 9 справ; відмовлено в позові - 1 справа.

Загальна сума заявлених позовних вимог становить - 1 552 900 грн, з яких стягнуто судом – 1 080 863 грн, а саме:

- у спорах про невиконання або неналежне виконання зобов'язань - розглянуто 17 справ і заяв (15 справ та 2 заяви), що становить 29,3 % від загальної кількості розглянутих (58); загальна сума заявлених позовних вимог становить - 4 327 968 грн, з яких стягнуто - 42 519 грн;

- у спорах, що виникають із договорів оренди земельних ділянок (у тому числі про зміну, розірвання та визнання їх недійсними) – розглянуто 17 справ та заяв (15 справ та 2 заяви); прийнято рішення про задоволення позову повністю або частково – 9 справ, відмовлено в задоволенні позову - 3 справи; припинено провадження у справі – 3 справи; відмовлено в задоволенні 2 заяв; загальна сума заявлених позовних вимог становить - 4 327 968 грн, з яких стягнуто - 42 519 грн.

Також у звітному періоді розглянуто 12 справ, пов'язаних із застосуванням земельного законодавства, та прийнято рішення про задоволення позову повністю (8 справ), відмовлено в позові (4 справи).

З огляду на кількість розглянутих справ і заяв по цих підкатегоріях вбачається, що переважну кількість серед них становлять справи у спорах про невиконання або неналежне виконання зобов'язань (17), що від загальної кількості розглянутих (58) становить 29 %.

Наведене свідчить, що у звітному періоді із загальної кількості прийнятих судових рішень у справах цієї категорії (46) позов був задоволений повністю або частково по 31 справі, що в процентному співвідношенні становить 67,4 %.

Що стосується справ, в яких було припинено провадження, то в звітному періоді їх кількість зменшилась на 25 % (4-3).

3.6. Розгляд справ у спорах, пов'язаних із застосуванням антимонопольного законодавства

Протягом I півріччя 2017 року в провадженні господарського суду Івано-Франківської області на розгляді перебувало 5 справ, пов'язаних із застосуванням антимонопольного законодавства.

Загальна кількість справ закінчених провадженням за звітний період - 5.

Результати розгляду цих справ наступні:

- позов задоволений повністю – 4 справи;
- в позові відмовлено повністю – 1 справа.

Предметом розгляду справ даної категорії були вимоги щодо:

- визнання недійсним рішення адміністративної колегії територіального відділення Антимонопольного комітету України – 1 справа (в задоволенні позову відмовлено);
- стягнення штрафу та пені – 4 справи (позов задоволений повністю).

Загальна сума заявлених позовних вимог складає 504 310 грн, з них стягнуто – 504 310 грн.

3.7. Перелік і характеристика категорій та видів інших спорів, що враховані в статистичній звітності

Впродовж I півріччя 2017 року господарським судом Івано-Франківської області розглянуто 114 справ у категорії “інші спори”. Загальна сума позовних вимог по таких справах складає 8 749 582 грн, з них стягнуто - 6 189 810 грн, тобто 70,74 %.

У порівнянні з аналогічним періодом 2016 року, у якому було розглянуто 24 справи та заяви даної категорії на загальну суму заявлених вимог 619 701 грн, з яких стягнуто - 541 730 грн, у звітному періоді кількість справ цієї категорії збільшилась на 78,95 %.

Із загальної кількості розглянутих справ даної категорії (114) прийнято рішення про задоволення позову (повністю або частково) у 93 справах.

Основну кількість справ, що відносяться до категорії “інші спори”, впродовж звітнього періоду становлять спори про стягнення нарахованої але не виплаченої заробітної плати, стягнення надмірно виплаченої пенсії, стягнення заборгованості з відшкодування витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, стягнення компенсації виплаченого мобілізованим працівникам середнього заробітку та стягнення нарахованої але не виплаченої матеріальної допомоги.

До зазначеної категорії справ відносяться також і спори про визнання недійсними актів, прийнятих (виданих) господарськими товариствами, у тому числі енергопостачальними організаціями, громадськими організаціями тощо, які відповідно до закону чи установчих документів мають обов'язковий характер, а також спори про визнання недійсними актів державних та інших органів, підприємств та організацій, які не відповідають законодавству, порушують права та охоронювані законом інтереси підприємств та організацій, звільнення майна з під арешту тощо.

Протягом звітнього періоду також розглянуто 16 справ та 1 скаргу на дії чи бездіяльність органів Державної виконавчої служби з недоговірних відносин, що віднесені до категорії інших позадоговірних немайнових спорів (у I півріччі 2016 року – 14 справ), та в яких у 4 справах позовні вимоги задоволені (повністю або частково), у 10 справах в позові відмовлено повністю, а у 2 справах припинено провадження.

Предметом судового розгляду даної категорії є:

- спонукання виконати або припинити певні дії – 9 справ та 1 скарга;
- повернення безпідставно набутого майна (коштів) – 2 справи;
- відшкодування шкоди – 3 справи.

Сума заявлених позовних вимог у спорах, що впливають із недоговірних відносин, становить 536 768 грн, з них стягнуто судом - 17 217 грн, тобто 3,2 %.

4. Дослідження судової практики розгляду заяв та скарг, поданих в порядку ГПК України:

4.1. Заяв про вжиття запобіжних заходів, забезпечення позову

Протягом першого півріччя 2017 року до господарського суду Івано-Франківської області надійшло 24 заяви про вжиття заходів до забезпечення позову та 3 заяви про скасування заходів забезпечення позову, які вжиті судом на підставі статей 66-68 ГПК України, що на 3 заяви або 13,3 % менше ніж протягом аналогічного періоду 2016 року (30). Отже, зменшилась кількість справ, у яких судом застосовувались заходи до забезпечення позову

Результати розгляду заяв про вжиття заходів до забезпечення позову:

- у 8 випадках судом відмовлено в задоволенні заяви про забезпечення позову, що становить 33,3 % від загальної кількості поданих заяв ;
- у 6 випадках судом, задоволено заяву про забезпечення позову, що становить 25 % від загальної кількості поданих заяв;
- у 6 випадках судом не прийнято до розгляду заяву (заява про забезпечення позову не розглядалась, у зв'язку із поверненням позовної заяви, та у зв'язку із направленням справи за підсудністю), що становить 25 % від загальної кількості поданих заяв.

По категоріях справ, у яких було винесено ухвали про вжиття заходів до забезпечення позову, можна виділити наступні:

- у спорах, що виникають при укладенні, зміні, розірванні господарських договорів та визнанні їх недійсними - винесено 4 ухвали, тобто 16,6 % від загальної кількості заяв про вжиття заходів до забезпечення позову (24);
- у майнових спорах, що виникають при виконанні господарських договорів, та з інших підстав - винесено 5 ухвал, тобто 21 % від загальної кількості заяв про вжиття заходів до забезпечення позову (24);
- у справах про банкрутство винесено 1 ухвалу, тобто 4,2 % від загальної кількості заяв про вжиття заходів до забезпечення позову (24);
- у спорах, що виникають з інших недоговірних відносин, - винесено 14 ухвал, тобто 58,3 % від загальної кількості заяв про вжиття заходів до забезпечення позову (24).

По трьох заявах немайнового характеру судом скасовані раніше вжиті заходи до забезпечення позову, що становить 11,1 % від загальної кількості поданих заяв (27).

Протягом звітнього періоду в апеляційному порядку оскаржено три ухвали про задоволення заяви про забезпечення позову. За результатами перегляду в апеляційній інстанції по двох заявах провадження по розгляду скарг припинено та прийнято відмову від апеляційних скарг, по іншій заяві - ухвалу суду про забезпечення позову залишено без змін. В касаційному порядку зазначені ухвали не оскаржувались.

Протягом звітнього періоду до суду не надходило заяв про вжиття запобіжних заходів.

4.2. Окремих ухвал, надсилання повідомлень та інформації

У I півріччі 2017 року господарським судом Івано-Франківської області на підставі ст. 90 ГПК України винесено 5 окремих ухвал та надіслано 2 повідомлення, зокрема:

1) Справа №909/1066/13. В частині розгляду заяви приватного вищого навчального закладу "Західно-український економіко-правничий університет", поданої у справі про банкрутство, про визнання недійсними договорів купівлі-продажу незавершеного будівництва. Із змісту наявних в матеріалах справи документів вбачається, що ухвалою від 01 лютого 2017 р. суд зобов'язав приватного нотаріуса Чернівецького міського нотаріального округу Балацького О. О., у строк до 21 лютого 2017 р., надати суду належним чином завірені копії договорів купівлі-продажу, а також арбітражного керуючого Ловаса В. О. суд зобов'язав надати оригінал договору купівлі-продажу майна банкрута на аукціоні від 29 серпня 2014 р. Однак, станом на 21 лютого 2017 р., приватним нотаріусом Чернівецького міського нотаріального округу Балацьким О. О. вимоги ухвали суду були залишені без виконання, а жодних пояснень з приводу неможливості їх виконання нотаріус суду не надав.

У зв'язку з цим, 21 лютого 2017 р., суд виніс окрему ухвалу, в якій зазначив, що приватний нотаріус Чернівецького міського нотаріального округу Балацький О. О. порушив ст. 129¹ Конституції України, не виконав вимоги суду, зазначені в ухвалі від 01 лютого 2017 р., та не надав суду необхідних для розгляду справи документів. Зокрема, цією окремою ухвалою суд зобов'язав Міністерство юстиції України притягнути до відповідальності приватного нотаріуса Чернівецького міського нотаріального округу Балацького О. О. за недотримання ним порядку вчинення нотаріальних дій та за порушення вимог Законів України.

10 травня 2017 р., суд отримав від Міністерства юстиції України інформацію про результати розгляду та виконання даної окремої ухвали.

2) Справа №909/1409/15. ПАТ "Креді Агріколь Банк" подав заяву про витребування від Львівського наукового-дослідного інституту судових експертиз матеріалів даної справи для її розгляду по суті за наявними в ній матеріалами, а також про винесення окремої ухвали щодо допущених порушень посадовими особами Львівського наукового-дослідного інституту судових експертиз.

За результатами розгляду цієї заяви, суд виніс окрему ухвалу від 02 березня 2017 р., якою зобов'язав Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз усунути допущені порушення вимог Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, терміново провести судово-економічну експертизу та направити експертний висновок суду і сторонам, повернути матеріали справи до суду, а про результати виконання даної окремої ухвали повідомити суду протягом 10

календарних днів від дня її отримання.

Станом на 05 липня 2017 р. інформацію про результати виконання окремої ухвали суд не отримав.

3) Справа №5010/1089/2011-Б-13/43. У справі про банкрутство ТОВ "Нолт", управління Пенсійного фонду України в Тисменицькому районі подало скаргу на дії арбітражного керуючого Лотоцького С. В.

За результатами розгляду цієї скарги, суд виніс окрему ухвалу від 20 березня 2017 р., якою зобов'язав Міністерство юстиції України провести позапланову перевірку діяльності арбітражного керуючого Лотоцького С. В. на предмет дотримання ним вимог Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" в частині виконання повноважень ліквідатора ТОВ "Нолт", про наслідки якої повідомити суд.

28 квітня 2017 р., на зазначену окрему ухвалу суд отримав відповідь про те, що Міністерство юстиції України зобов'язало Головне територіальне управління юстиції в Івано-Франківській області провести перевірку діяльності арбітражного керуючого Лотоцького С. В. під час виконання ним повноважень, а про результати перевірки і вжиті заходи реагування суд буде проінформований Головним територіальним управлінням юстиції в Івано-Франківській області.

Станом на 05 липня 2017 р., інформації від Головного територіального управління юстиції в Івано-Франківській області щодо проведеної перевірки до суду не надходило.

4) Справа №909/992/15. У справі про банкрутство ТОВ "Калуський бровар" ліквідатор Ловас В. О. подав заяву про зобов'язання ПАТ КБ "ПриватБанк" повернути стягнуті банком кошти на рахунок ТОВ "Калуський бровар" №26004052512509 в Івано-Франківській філії ПАТ КБ "ПриватБанк" в сумі 68 361 грн 54 коп.

За результатами розгляду цієї заяви, суд виніс окрему ухвалу від 16 травня 2017 р., якою зобов'язав Національний банк України притягнути до відповідальності Івано-Франківську філію ПАТ КБ "ПриватБанк" за порушення норм законодавства України та повідомити суд про наслідки розгляду даної окремої ухвали.

Станом на 05 липня 2017 р., інформацію про результати виконання окремої ухвали суд не отримав.

5) Справа №5010/1023/2012-Б-24/38. У справі про банкрутство ТОВ "Укрінтехбуд", ПАТ "Комерційний банк "Хрещатик" подав суду скаргу на дії приватного нотаріуса Івано-Франківського міського нотаріального округу Кучак Н. В. за недотримання ним порядку вчинення нотаріальних дій та порушення вимог Законів України, зокрема, при видачі свідоцтва від 05 квітня 2016 р., зареєстрованого в реєстрі за № 600, допущено порушення вимог Закону

України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", Закону України "Про нотаріат", ЦК України та Конституції України.

За результатами розгляду цієї скарги, суд виніс окрему ухвалу від 01 червня 2017 р., якою зобов'язав Міністерство юстиції України притягнути до відповідальності приватного нотаріуса Івано-Франківського міського нотаріального округу Кучак Н. В. за встановлені порушення, а про наслідки повідомити суду.

Станом на 05 липня 2017 р., інформацію про результати виконання окремої ухвали суд не отримав.

6) Справа №Б-7/49-21/160. У справі про банкрутство ВАТ "Коломиясільмаш", Коломийським виробничим управлінням водопровідно-каналізаційного господарства було подано скаргу на дії керуючого санацією Зарічного І. Ф. про наявність в його діях ознак злочину, передбаченого ст. 367 КК України, що полягає в неналежному виконанні службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб, що спричинило тяжкі наслідки.

За результатами розгляду даної скарги, 23 березня 2017 р., згідно з ч. 4 ст. 90 ГПК України суд надіслав відповідне повідомлення в прокуратуру Івано-Франківської області.

26 квітня 2017 р., від прокуратури Івано-Франківської області суд отримав відповідь про те, що службові особи ВАТ "Коломиясільмаш" в ході проведення процедури санації, неналежно виконуючи свої службові обов'язки через несумлінне ставлення до них, в порушення ст. 13 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", уклали договори оренди майна цього Товариства із ПП "Елеваторбудмаш" від 01 липня 2015 р. та із ТОВ "Вуд-Панедь-Коломия" від 01 листопада 2016 р. без погодження із керуючим санацією та органом, уповноваженим управляти майном боржника. Окрім того, згадані службові особи ВАТ "Коломиясільмаш", продовжуючи неналежно виконувати свої службові обов'язки через несумлінне ставлення до них, в порушення вимог вказаної ст. 13 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", кошти в сумі 28 043 грн, отримані від реалізації майна боржника згідно з планом санації, спрямували не на задоволення конкурсних вимог кредиторів, а на поточні, що спричинило тяжкі наслідки державним інтересам; так, за даними фактами прокуратурою Івано-Франківської області, 20 квітня 2017 р., були внесені відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 367 КК України.

7) Справа №Б-7/49-21/160. У справі про банкрутство ВАТ "Коломиясільмаш", Коломийським виробничим управлінням водопровідно-

каналізаційного господарства було подано скаргу на дії керуючого санацією Зарічного І. Ф. про наявність в його діях ознак злочину, передбаченого ст. 367 КК України, що полягає в неналежному виконанні службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб, що спричинило тяжкі наслідки.

За результатами розгляду даної скарги, 06 червня 2017 р., згідно з ч. 4 ст. 90 ГПК України суд надіслав відповідне повідомлення в прокуратуру Івано-Франківської області.

Станом на 05 липня 2017 р., відповідь на повідомлення суд не отримав.

Тож, у порівнянні з I півріччям 2016 року, загальна кількість процесуальних документів, винесених в порядку статті 90 ГПК України, у звітному періоді збільшилась, зокрема, у I півріччі 2016 року – 2, а у I півріччі 2017 року – 7.

4.3. Заяв про відстрочку або розстрочку виконання рішення, зміну способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови

В першому півріччі 2017 року господарським судом Івано-Франківської області розглянуто 41 заяву про відстрочку, розстрочку, зміну способу та порядку виконання рішення суду, подану сторонами в порядку ст. 121 ГПК України, з яких:

- 17 заяв про розстрочку виконання рішення суду;
- 22 заяви про відстрочку виконання рішення суду;
- 2 заяви про зміну способу та порядку виконання рішення суду.

За результатами розгляду зазначених заяв, поданих в порядку ст. 121 ГПК України, судом ухвалені наступні рішення:

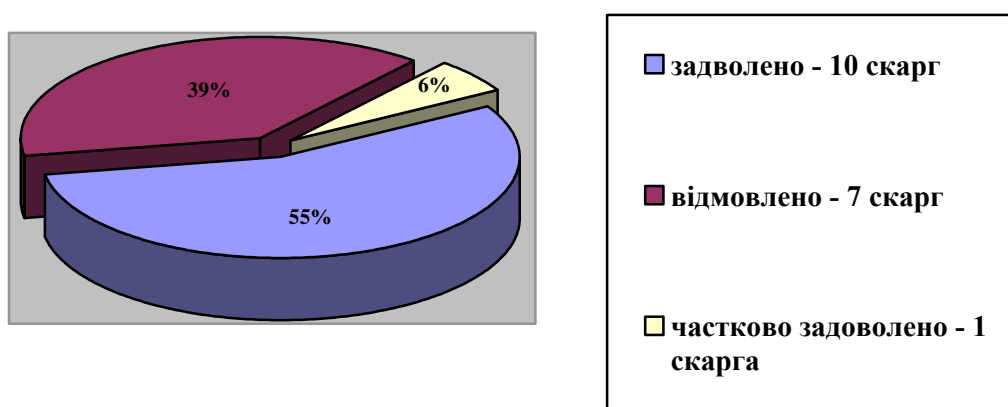
- із 17 заяв про розстрочку виконання судового рішення:
 - задоволено повністю - 7 заяв,
 - задоволено частково - 4 заяви,
 - відмовлено в задоволенні - 6 заяв;
- із 22 заяв про відстрочку виконання рішення суду:
 - задоволено повністю - 8 заяв,
 - задоволено частково - 10 заяв,
 - відмовлено в задоволенні - 4 заяв;
- у задоволенні 2 заяв про зміну способу та порядку виконання рішення суду відмовлено повністю

4.4. Скарг на дії органів Державної виконавчої служби України

Господарським судом Івано-Франківської області у I півріччі 2017 року розглянуто 18 скарг на дії ДВС у справах позовного провадження. У порівнянні з аналогічним періодом 2016 року (25 скарг) в звітному періоді кількість розглянутих скарг на дії ДВС зменшилася на 7, що становить 28 %. За результатами розгляду таких скарг винесено ухвали про:

- задоволення скарги — 10 справ;
- відмову в задоволенні скарги — 7 справ;
- часткове задоволення скарги — 1 справа.

Діаграма розглянутих скарг на дії ДВС

За звітний період судом також винесено 5 ухвал про повернення скарги без розгляду на підставі п. 6 ч. 1 ст. 63 ГПК України (3 справи), п. 3 ч. 1 ст. 63 ГПК України (1 справа) та пунктів 3 і 6 ч. 1 ст. 63 ГПК України (1 справа).

Аналізуючи такі скарги за предметом оскарження можна виділити серед них наступні:

- постанови про відкриття виконавчого провадження;
- постанови про відмову у відкритті виконавчого провадження;
- постанови про накладення арешту;
- постанови про закінчення виконавчого провадження;
- постанови про стягнення виконавчого збору;
- дії державних виконавців, зокрема, щодо повернення виконавчого документу стягувачу, щодо визнання недійсними наслідків визначення вартості нерухомого майна та звіту про оцінку майна тощо;
- бездіяльність, яка проявляється у тривалому здійсненні виконавчого провадження тощо.

Також протягом I півріччя 2017 року судом розглянуто 2 скарги на дії ДВС у справах про банкрутство, за результатами розгляду яких винесено 1 ухвалу про відмову у задоволенні вимог скаржників та 1 ухвалу про задоволення вимог скаржника у повному обсязі.

На кінець звітнього періоду в провадженні суду перебуває на розгляді 8 скарг на дії ДВС.

5. Аналіз сплати судового збору (відстрочення та розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати)

Загальна кількість заяв (скарг), судових рішень, у яких справлявся судовий збір у звітному періоді становить 697, з них:

- за подання позовної заяви майнового характеру – 454 заяви/скарги;
- за подання позовної заяви немайнового характеру – 181 заява/скарга;
- заяви про вжиття запобіжних заходів та забезпечення позову; заяви про видачу виконавчого документа на підставі рішення іноземного суду; заяви про скасування рішення третейського суду; заяви про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду; заяви про роз'яснення судового рішення - 15 заяв/скарг;

- за подання апеляційної скарги на рішення суду; апеляційних скарг у справі про банкрутство; заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами – 2 заяви/скарги;

- заяви про порушення справи про банкрутство – 10 заяв/скарг;
- заяви кредиторів, які звертаються з грошовими вимогами до боржника після оголошення про порушення справи про банкрутство, а також після повідомлення про визнання боржника банкрутом; заяви про визнання правочинів (договорів) недійсними та спростування майнових дій боржника в межах провадження у справі про банкрутство; заяви про розірвання мирової угоди, укладеної у справі про банкрутство, або визнання її недійсною - 35 заяв/скарг.

У звітному періоді загальна сума сплаченого судового збору становить 3 824 037 грн.

Загальна сума поверненого судового збору - 278 312 грн.

Сума судового збору, стягнута за рішенням суду до Державного бюджету України складає 342 364 грн.

Крім того, впродовж I півріччя 2017 року, до господарського суду Івано-Франківської області надійшло 92 заяви про розстрочення, відстрочення сплати судового збору, звільнення від його сплати та повернення судового збору, а саме:

- 35 заяви про відстрочку судового збору;
- 57 заяв про повернення судового збору.

Результати розгляду цих заяв наступні:

– із 33 заяв про відстрочення сплати судового збору:

- задоволено повністю - 16 заяв;
- відмовлено в задоволенні - 12 заяв;
- не прийнято до розгляду - 3 заяви;

– із 57 заяв про повернення судового збору:

- задоволено повністю - 45 заяв;
- відмовлено в задоволенні - 7 заяв;
- не прийнято до розгляду - 1 заяву.

Підставою для відмови у задоволенні заяви про відстрочку сплати судового збору до ухвалення судового рішення по справі, як правило, є недоведення заявниками та неподання відповідних доказів на підтвердження того, що їх майновий стан перешкоджає сплаті судового збору у встановленому порядку і розмірі, а також, неподання ними по заявлених позовах доказів того, що до винесення судового рішення по даній справі у них будуть наявні кошти для сплати судового збору.

6. Наявність у суді неоднакової судової практики розгляду спорів однієї категорії та вжиття заходів для їх усунення.

Враховуючи запроваджену в господарському суді Івано-Франківської області спеціалізацію суддів, відповідно до якої діють три колегії з розгляду окремих категорій справ, систематичне обговорення та вивчення питань, які стосуються розгляду справ окремих категорій, в господарському суді Івано-Франківської області випадки неоднакової судової практики при вирішенні спорів однієї категорії – не встановлені.

7. Наявність проблем, що виникають у практиці перегляду судових рішень та пропозиції їх вирішення.

У практиці перегляду судових рішень господарського суду Івано-Франківської області виникають проблемні питання щодо неоднакової практики застосування норм матеріального права Вищим господарським судом України при відсутності відповідних правових позицій Верховного Суду України.

Так, актуальним проблемним питанням, щодо неоднакового застосування одних і тих самих норм права, внаслідок чого ухвалено різні за змістом судові рішення у подібних правовідносинах є вирішення спорів за позовом Публічного акціонерного товариства “Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України” про стягнення з публічних акціонерних товариств по газопостачанню та газифікації заборгованості за поставлений природний газ, де спірним питанням було з’ясування моменту виникнення у відповідача обов’язку погашення заборгованості за поставлений газ і чи такий обов’язок кореспондується з моментом повернення складених відповідачем актів приймання-передачі природного газу.

Так, відмовляючи у задоволенні позовних вимог, суд виходив з того, що сторони узгодили такий порядок проведення розрахунків, відповідно до якого відповідач не пізніше 5-го числа місяця, наступного за місяцем продажу газу, має надати позивачу належно оформлений акт приймання-передачі, а позивач не пізніше 8-го числа повинен повернути відповідачу його один примірник. Оскільки, лише за умови повернення акта, відповідач (до 20-го числа) мав здійснити остаточний розрахунок за фактично переданий газ, відсутність якого позбавляє позивача права вимагати сплати заборгованості за поставлений газ (рішення суду у справах № 914/4192/15, № 909/224/16).

При цьому, суд керувався специфікою регулювання господарських відносин на ринку природного газу. Зокрема, відповідно до Закону України “Про засади функціонування ринку природного газу”, постановою Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері енергетики (НКРЕ) від 19.04.2012 №420 затверджено Порядок доступу та приєднання до Єдиної газотранспортної системи України. Відповідно до п.п. 8.5, 8.5.1 та 8.5.3 Порядку, визначено, що до 5-го числа місяця, наступного за звітним, ГП (газорозподільне підприємство), ГТП (газотранспортне підприємство) та ГДП (газодобувне підприємство) разом з постачальниками газу та споживачами оформляють, підписують та скріплюють печатками акти приймання-передачі газу. У разі якщо споживач має договірні відносини з постачальником, який не погоджується оформити з таким споживачем акти приймання-передачі газу, обсяг перевитрат газу вважається обсягом постачання газу гарантованим постачальником, на території здійснення ліцензованої діяльності якого знаходиться споживач постачальника. До 12-го числа місяця, наступного за звітним, ГП, ГТП та ГДП: разом з постачальниками газу на підставі актів приймання-передачі газу складають і підписують реєстри реалізації газу

споживачам за звітний місяць окремо по кожному постачальнику. До 15-го числа місяця, наступного за звітним, Оператор на підставі аналізу звітів про надходження та реалізацію газу, актів приймання-передачі газу, реєстрів реалізації газу, інших матеріалів, наданих постачальниками, ГП, ГТП та ГДП, складає інформацію про надходження та реалізацію газу споживачам у розрізі кожного постачальника.

Таким чином, сама процедура з надходження та реалізації газу вимагає належного оформлення актів приймання-передачі природного газу для встановлення точного обсягу поставленого газу від певного постачальника у звітному місяці, що у свою чергу впливає на визначення розміру зобов'язань по його оплаті.

Зважаючи на це та у відповідності до зазначеного порядку, сторони в укладеному договорі обумовили, що приймання-передача газу, переданого продавцем покупцеві у відповідному місяці продажу, оформлюється актом приймання-передачі газу. При цьому відповідно до п. 3.4 договору сторони визначили, що не пізніше 5-го числа місяця, наступного за місяцем продажу газу, Покупець зобов'язується надати Продавцеві підписані та скріплені печаткою Покупця два примірники акта приймання-передачі газу, у якому зазначаються фактичні обсяги використаного газу, його фактична ціна та вартість. Продавець не пізніше 8-го числа місяця, наступного за місяцем продажу газу, зобов'язується повернути Покупцеві один примірник оригіналу акта, підписаного уповноваженим представником та скріпленого печаткою, або надати в письмовій формі мотивовану відмову від підписання акта. Підписані акти є підставою для проведення остаточних розрахунків між сторонами.

Відповідно до п. 6.1 договору (зі змінами, внесеними Додатковою угодою №4) оплата за газ здійснюється покупцем виключно грошовими коштами у національній валюті шляхом 100% поточної оплати протягом місяця поставки. У разі неповної оплати остаточний розрахунок за фактично переданий газ здійснюється покупцем до 20 числа місяця, наступного за місяцем поставки газу на підставі підписаного сторонами акта приймання-передачі газу за розрахунковий місяць.

Аналізуючи зміст Договору суд, бере до уваги однакове для всього змісту договору значення слів і понять та загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів, а також здійснює порівняння вищевказаних пунктів договору зі змістом інших його частин, усім його змістом та намірами сторін. Вищенаведені пункти Договору є взаємопов'язаними, оскільки своєчасне підписання уповноваженим представником позивача, скріплення печаткою акту приймання-передачі та його своєчасне повернення відповідачу дає змогу останньому здійснити своєчасний та остаточний розрахунок за поставлений газ.

Сторони самостійно і вільно встановили не лише умови проведення розрахунку, а й порядок та умови передачі газу, тобто засвідчення факту, який є підставою для розрахунку - підписання акта приймання-передачі, який фіксує факт здійснення певної господарської операції і підтверджує факт виконання

сторонами своїх цивільно-правових і господарсько-правових зобов'язань (ч. 8 ст. 193 ГК України і статей 527 та 545 ЦК України).

Відповідно до статей 1, 9 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", первинний документ - документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її закінчення. Первинний документ у даному випадку – це акт приймання-передачі природного газу, який має підтверджувати факт здійснення господарської операції отримання природного газу за місяць.

Враховуючи це, суд дійшов висновку, що сторони у договорі визначили акт приймання-передачі газу істотним елементом встановлення між ними правовідносин, а тому договір як джерело матеріального права при вирішенні спору підлягає застосуванню у повному обсязі, згідно зі статтями 6, 11 ЦК України. Таку позицію зазначено і в постанові Верховного Суду України від 08.04.2014 у справі №3-7гс14.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові ВГСУ від 21.12.2016 у справі №922/1006/16. Зокрема, про те, що в порушення умов укладеного між сторонами договору, позивач порушив умови договору про порядок та строки повернення актів, а тому відповідачем доведено відсутність своєї вини, оскільки відповідач вжив всіх залежних від нього заходів для належного виконання зобов'язання.

У зв'язку із невиконанням позивачем свого обов'язку за договором щодо повернення актів приймання-передачі природного газу, суди дійшли вірного висновку, що у позивача не виникало право вимоги виконання зустрічного зобов'язання - здійснення відповідачем остаточного розрахунку за фактично переданий газ до 20-го числа місяця, наступного за місяцем поставки газу, оскільки остаточний розрахунок здійснюється на підставі підписаного сторонами акта.

Колегія суддів також врахувала, викладені у постанові Верховного Суду України від 08.04.2014 у справі № 3-7гс14 висновки про те, що оскільки у договорі сторони визначили акт приймання-передачі газу істотним елементом встановлених між ними правовідносин, то договір як джерело матеріального права підлягає застосуванню у повному обсязі відповідно до статей 6,11 ЦК України.

Разом з тим, позиції касаційного та апеляційного судів у справах цієї категорії відрізняються. Зокрема, задовольняючи позовні вимоги про стягнення заборгованості суди виходили з того, що неповернення актів позивачем не змінює встановленого договором строку оплати відповідачем газу та проведення ним остаточного розрахунку за газ, а також не відстрочує виконання відповідачем цього обов'язку, а тому відсутні підстави вважати, що у зв'язку з невиконанням позивачем обов'язку щодо повернення відповідачу підписаних актів приймання-передачі газу відповідач не міг виконати у

встановлений договором строк свого обов'язку щодо оплати вартості газу (постанови ВГСУ у справах №914/4191/15, №909/4192/15, №909/224/16 та ЛАГС у справі №909/4192/15).

Відповідно до ч. 3 ст. 213 ЦК України, при тлумаченні змісту правочину беруться до уваги однакове для всього змісту правочину значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів. Якщо буквально значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів не дає змоги з'ясувати зміст окремих частин правочину, їх зміст встановлюється порівнянням відповідної частини правочину зі змістом інших його частин, усім його змістом, намірами сторін.

Як встановлено у ч. 1 ст. 530 ЦК України, у разі, якщо у зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін). Зобов'язання, строк (термін) виконання якого визначений вказівкою на подію, яка неминуче має настати, підлягає виконанню з настанням цієї події.

Пунктом 6.1 укладеного між сторонами договору передбачено, що оплата за газ здійснюється покупцем виключно грошовими коштами шляхом 100% поточної оплати протягом місяця поставки газу. Остаточний розрахунок за фактично переданий газ здійснюється до 20-го числа місяця, наступного за місяцем поставки газу.

Зазначений пункт договору узгоджується з вимогами ч. 1 ст. 692 ЦК України, відповідно до яких покупець зобов'язаний оплатити товар після його прийняття або прийняття товаророзпорядчих документів на нього, якщо договором або актами цивільного законодавства не встановлений інший строк оплати товару.

Таким чином, пунктом 6.1 договору встановлено конкретний строк остаточного розрахунку за фактично переданий газ - до 20-го числа місяця, наступного за місяцем поставки газу. Вказана умова договору, яка відповідає приписам ч. 1 ст. 530 ЦК України, не містить жодних застережень щодо настання обов'язку відповідача з оплати газу протягом певного терміну після підписання позивачем акта приймання-передачі газу чи після повернення одного примірника цього акта покупцю.

Дійсно, згідно з п. 3.4 договору, акти приймання-передачі газу визначаються в якості підстави для остаточних розрахунків сторін, але, з урахуванням змісту п. 6.1 цього ж договору, несвоєчасне підписання продавцем актів приймання-передачі за минулий місяць жодним чином не змінює встановлений конкретний строк оплати поставленого газу. Тобто, настання обов'язку з оплати спожитого газу не прив'язується до моменту підписання таких актів, чим спростовується висновок суду першої інстанції про зворотне.

Отже, пункт 6.1 договору та його інші положення не ставлять обов'язок відповідача щомісячно сплачувати за отриманий газ до 20-го числа місяця, наступного за місяцем поставки газу, в залежність від дати оформлення відповідного акта приймання-передачі природного газу. Тобто, прострочення грошового зобов'язання відповідача за договором не пов'язане з моментом

реального підписання відповідного акта.

Слід також зауважити, що умови договору не містять жодних застережень з цього приводу, зокрема, щодо можливості відліку 20-денного строку оплати з дня підписання акта приймання-передачі газу. Тому час підписання сторонами відповідного акта ніяк не впливає на момент виникнення прострочення за грошовим зобов'язанням відповідача.

Акти приймання-передачі газу лише фіксують остаточний обсяг переданого газу за минулий місяць, а тому, виходячи з показників своїх комерційних вузлів обліку газу, відповідач мав усі дані щодо фактичних щомісячних обсягів отриманого природного газу для своєчасного проведення розрахунків з постачальником. Крім того, пункт 3.4 договору зобов'язує саме покупця надати продавцеві підписані та скріплені печатками покупця та газотранспортного підприємства два примірники акта приймання-передачі газу, в якому зазначаються фактичні обсяги використаного газу, його фактична ціна та вартість.

Отже, несвоєчасне повернення позивачем актів приймання-передачі природного газу не є відкладальною умовою у розумінні ст. 212 ЦК України та не є простроченням кредитора в розумінні ст. 613 ЦК України, а тому наявність або відсутність актів не звільняє відповідача від обов'язку у встановлений термін сплатити вартість фактично поставленого природного газу.

Аналогічної правової позиції дотримувався і суд апеляційної інстанції у справі №909/81/16, скасовуючи рішення місцевого суду про відмову в задоволенні позовних вимог та задовольняючи їх і така позиція підтримана касаційним судом (постанова ВГСУ від 26.12.2016). При цьому, апеляційний суд зазначив, що акти приймання-передачі газу, які складені відповідачем та підписані обома сторонами, датовані останнім днем кожного місяця поставки газу, в них вказані обсяги та вартість газу, переданих позивачем та прийнятих відповідачем в кожному місяці, зокрема, на момент настання строку оплати вартості газу сторони договору не заперечували обсяги чи вартість газу, отриманого відповідачем за цими актами приймання-передачі природного газу в період з січня 2013 року по вересень 2015 року, відповідач не звертався до позивача про повернення йому підписаних актів. За таких обставин відсутні підстави вважати, що у зв'язку з невиконанням позивачем обов'язку щодо повернення відповідачу підписаних актів приймання-передачі газу відповідач не міг виконати у встановлений договором строк свого обов'язку щодо оплати вартості газу, неповернення актів позивачем не змінює встановленого договором строку оплати відповідачем газу та проведення ним остаточного розрахунку за газ, а також не відстрочує виконання відповідачем цього обов'язку.

Враховуючи неоднакову практику касаційного суду вбачається спірним питанням з'ясування моменту виникнення у відповідача обов'язку погашення заборгованості за поставлений газ і чи такий обов'язок кореспондується з моментом повернення складених відповідачем актів приймання-передачі природного газу. У зв'язку з чим виникли проблеми у вирішенні спорів даної

категорії, уникнути чого можливо лише шляхом створення ефективних механізмів формування єдиної практики судів апеляційної і касаційної інстанцій.

Заступник голови господарського суду
Івано-Франківської області

І. В. Ткаченко